

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 lipca 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo R. M. skierowane przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w Ł. o zapłatę 20.000 złotych i nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu.

W apelacji o powyższego rozstrzygnięcia powód zarzucając:

- obrazę prawa materialnego tj.
- art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zw. z art. 40 i art. 3 Konstytucji RP na skutek błędnej wykładni tych przepisów polegająca na błędnym przyjęciu między innymi, że samo osadzenie powoda w celach, w których panują złe warunki bytowe nie stanowi bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci prawa do godności oraz prywatności,
- art. 110 par. 2 kkw poprzez przyjęcie, że powodowi zagwarantowano odpowiednie warunki bytowo – socjalne
- art. 24 par. 1 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda a działania pozwanego nie były bezprawne;
- naruszenie prawa procesowego w szczególności
- art. 233 par. 1 k.p.c. i art. 328 par. 2 k.p.c. poprzez nieustosunkowanie się do całości materiału dowodowego i przyjęcie braku wiarygodności zeznań powoda oraz nierozpoznanie dowodów przedstawionych w sprawie w sytuacji gdy globalna analiza materiału dowodowego prowadziła do wniosków odmiennych,
- art. 217 par. 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw BHP
- par. 8 pkt. 5 Rozporządzenia MS w sprawie ponoszenia przez SP kosztów nieopłaconej pomocy prawnej przez adwokata z urzędu.

W apelacji powód wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. BHP, biegłego lekarza okulisty i biegłego lekarza laryngologa.

Ostatecznie w apelacji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne zarówno ustalenia faktyczne jak i dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Na wstępie wskazać należy, że dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., nie wystarczy stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, poprzez odwołanie się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego, nie odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest bowiem wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien zatem wskazać, jakie kryteria oceny naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2006 r., VI ACA 567/06). Postawienie zarzutu obrazy powyższego przepisu nie może bowiem polegać na zaprezentowaniu ustalonego przez siebie, na podstawie własnej oceny dowodów, stanu faktycznego. Skarżący może tylko wskazywać, posługując się wyłącznie argumentami

jurydycznymi, że Sąd dokonał dowolnej a nie swobodnej oceny wskutek rażącego naruszenia zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2004 r., CK 369/03). W orzecznictwie przyjmuje się, iż uwzględnienie przez Sąd w ocenie materiału dowodowego powszechnych i obiektywnych zasad doświadczenia życiowego nie usprawiedliwia zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów na tej tylko podstawie, że indywidualne i subiektywne doświadczenia strony są od tych zasad odmienne (por. wyroki: Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99 oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 25 września 2013 r., I ACa 442/13).

Powód nie sprostał skutecznemu postawieniu zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., ograniczając się w istocie do powtórzenia stanowiska zaprezentowanego w toku procesu.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo oddalił wnioski dowodowe powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych ds. BHP oraz lekarzy okulisty i laryngologa trafnie uznając, iż tak zgłoszone dowody wobec ustaleń faktycznych skutkujących uznaniem, że wyposażenie i warunki bytowe w celach, w których przebywał powód były prawidłowe.

Sąd Okręgowy w pełni podziela tak zaprezentowane stanowisko uznając, iż broni się ono w oparciu o dowody przeprowadzone w sprawie a skutecznie nie podważone przez stronę powodową w świetle zgłoszonych przez nią dowodów, które prezentowały subiektywne odczucia zarówno powoda jak i zgłoszonych przez niego świadków, a które nie mogły być podstawą dokonania ustaleń faktycznych mających istotne znaczenie w przedmiotowej sprawie.

Przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym nie naruszył również Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego.

Podstawą prawną dochodzonego przez powoda roszczenia jest art. 448 k.c., zgodnie z którym w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia.

Przesłanki ochrony dóbr osobistych zostały sprecyzowane w art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego, który wskazuje, że ten czyje dobro osobiste zostało naruszone bezprawnym działaniem może żądać zaniechania tego działania lub usunięcia jego skutków. Przy czym ustawodawca w artykule 24 k.c. wprowadził domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego, które strona pozwana może obalić przez wykazanie, że jej działanie miało miejsce w warunkach obowiązującego porządku prawnego, stanowiło wykonywanie prawa podmiotowego, było za zgodą pokrzywdzonego, lub wynikało z potrzeby ochrony uzasadnionego interesu lub wartości nadrzędnych.

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego zwracano uwagę, że Konstytucja oraz akty prawa międzynarodowego zawierają tożsame regulacje, ustanawiając zakaz tortur oraz niehumanitarnego i poniżającego traktowania jak również karaniami, a także deklarując humanitarne traktowanie każdej osoby pozbawionej wolności, m.in. w wyrokach z dnia 28 lutego 2007 r. (V CSK 431/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 13) i z dnia 17 marca 2010 r. (II CSK 486/09, LEX nr 599534). Osoba pozbawiona wolności przez sam fakt uwięzienia nie traci podstawowych praw gwarantowanych przez Konstytucję i akty prawa międzynarodowego. Poszanowanie i ochrona jej godności jest obowiązkiem władzy publicznej, wypełniającej zadania represyjne państwa. Realizacja pozbawienia wolności wiąże się z ustaleniem poziomu, na którym warunki uwięzienia są „odpowiednie” i nie naruszają przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka.

Bezwzględnie wymagane jest, aby traktowanie człowieka pozbawionego wolności nie było poniżające i niehumanitarne, a ograniczenia i dolegliwości, które musi on znosić, nie przekraczały koniecznego rozmiaru wynikającego z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka oraz nie przewyższały ciężaru nieuniknionego cierpienia, nieodłącznie związanego z samym faktem uwięzienia.

Ciężar dowodu, iż warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa na pozwanym. Powoda obciąża w takiej sprawie tylko dowód odbywania kary pozbawienia wolności w określonych warunkach. Nie zwalnia to jednak powoda od obowiązku wykazania poniesienia

niematerialnej krzywdy spowodowanej naruszeniem dóbr osobistych, a nadto przedstawienia dowodów wskazujących na zakres doznanej krzywdy.

W przedmiotowej sprawie trzeba mieć przede wszystkim na uwadze, że powód odbywa karę pozbawienia wolności, która spełnia funkcję represyjną jako odpłata za dokonane przestępstwo i dolegliwość dla skazanego (dyskomfort) stanowi jej istotę (tak też Sąd Apelacyjny w Katowicach, w wyroku z 7.05.2009 r., sygn. akt I Aca 247/09). Aby można było mówić o odczuwaniu dolegliwości przez skazanego, odbywanie kary musi być bardziej uciążliwe od sposobu życia osób pozostających na wolności. Odczuwanie niedogodności i dyskomfortu, nawet znacznych rozmiarów, w przypadku kary pozbawienia wolności nie ogranicza się jedynie do braku możliwości opuszczenia zakładu karnego. Odbywanie kary pozbawienia wolności nie stanowi bowiem pobytu w zakładzie o charakterze zbliżonym do pensjonatu lub sanatorium, tyle tylko że w warunkach pozbawienia wolności, lecz oznacza także obniżenie standardu życiowego. Zachowania pozwanego, polegające na stworzeniu warunków pobytu w zakładzie karnym, poniżej poziomu typowego dla życia na wolności, które powód odczuwa jako uciążliwe, nie są przez to bezprawne. Żądania zmierzające do podwyższenia warunków życia, tak aby odpowiadały one warunkom osób przebywających na wolności, są tym samym bezzasadne. O bezprawnym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności godności może być mowa dopiero, gdy dochodzi do poniżającego i nieludzkiego traktowania, sprzecznego z zasadą humanitaryzmu.

Podsumowując wyżej przeprowadzone rozważania stwierdzić należy, że z dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń nie wynika, aby w stosunku do powoda naruszono jakiegokolwiek obowiązujące normy prawne, w szczególności przepisy Kodeksu karnego wykonawczego oraz rozporządzeń wykonawczych.

Sąd Okręgowy podziela również ocenę prawną dochodzonego roszczenia dokonaną przez Sąd Rejonowy, zarówno co do przyjętej podstawy prawnej oceny jego zasadności, jak i wyników tej oceny. Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że podstawą prawną oceny zasadności roszczenia objętego pozwem winien być art. 417 k.c. w zw. z art. 444 k.c., art. 445 k.c. art. 448 k.c. i art. 24 k.c. W sposób prawidłowy dokonał również rozkładu pomiędzy stronami ciężaru dowodu okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, obciążając stronę powodową powinnością wykazania przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanego, tj. dopuszczenia się przez pozwanego czynu niedozwolonego wobec powoda (bezprawność), doznania przez powoda szkody niemajątkowej (krzywdy) na skutek bezprawnego zachowania pozwanego oraz istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy bezprawnym zachowaniem pozwanego, a doznaniem krzywdy przez powoda.

Trafnie wskazał Sąd Rejonowy, że w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy powód nie zdołał wykazać aby, rzekomo nieodpowiednie warunki panujące we wskazanej w pozwie jednostce penitencjarnej – Areszcie Śledczym w Ł. wpłynęły ujemnie na jego zdrowie, ani też by w pozostałych wskazywanych przez powoda przypadkach podczas jego pobytu w pozwanym areszcie naruszane były dobra osobiste powoda. Tym samym powód nie wykazał, aby zaistniały, przewidziane w art. 417 § 1 k.c. przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa, a mianowicie aby doszło do bezprawności działania pozwanego, z którym w adekwatnym związku przyczynowym pozostawałaby doznana przez powoda szkoda. Pozwany udowodnił natomiast przy pomocy dowodu z dokumentów oraz zeznań świadków, że pobyt powoda w pozwanej jednostce penitencjarnej realizowany był w sposób odpowiadający treści norm prawnych regulujących warunki tego pobytu, tj. przepisom kodeksu karnego wykonawczego oraz odpowiedniego rozporządzenia wykonawczego Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1493., rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. poz. 2000 z 2014 r)). Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że skarżący w czasie swojego pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. nie przebywał w warunkach, które nie spełniały standardów przewidzianych w powyższym rozporządzeniu. Warunki lokalowe w przedmiotowej jednostce penitencjarnej (w tym wyposażenie w niezbędny sprzęt kwaterunkowy) oraz organizacja pobytu osób osadzonych odpowiadają wymogom wynikającym z przepisów prawa. Powód nie udowodnił również, że przebywał w celi, która nie miała odpowiedniego: dopływu powietrza, oświetlenia, odpowiedniej temperatury czy też osobnego miejsca do spania. Nie udowodnił również, że w celi nie był zapewniony stosowny kąciek higieny zapewniający komfort prywatności.

W ocenie Sądu Okręgowego również montaż przesłon okiennych w celi, w której przebywał powód nie spowodowało takiej uciążliwości, która miałaby wpływ na jego zdrowie z powodu utrudnionej cyrkulacji powietrza lub odpowiedniego oświetlenia.

Zważyć należy przecież że z orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tej materii wynika jednoznacznie, iż „ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, jakim jest stan uczuć, godność osobista i nietykalność cielesna (art. 24 § 1 k.c.), nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego (ocena subiektywna)” (wyrok SN z 11.03.1997 r., sygn. akt III CKN 33/97, OSNC 6-7/97, poz. 93). Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy. Kwestia zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych winna być ujmowana w płaszczyźnie faktycznej i prowadzić do ustalenia, czy dane zachowanie, biorąc pod uwagę przeciętne reakcje ludzkie, mogły obiektywnie stać się podstawą do negatywnych odczuć po stronie pokrzywdzonego. Abstrahuje się tym samym od subiektywnych odczuć osób nadwrażliwych oraz takich, które z różnych względów nie mają zdolności do reagowania emocjonalnego na określone zachowania innych podmiotów (por. wyrok SA w Poznaniu z 10.10.2005r., I ACa 353/05, LEX nr 175202).

Skoro więc osadzenie powoda było zgodne z prawem i miało na celu ochronę interesu społecznego i wartości nadrzędnych jakimi są izolacja przestępców od społeczeństwa i osiągnięcie celów probacji, odbywało się w godziwych warunkach i nie miało cech poniżającego i niehumanitarnego traktowania powoda, to samo subiektywne, a nie obiektywne przekonanie powoda, że nastąpiło przy tym naruszenie jego dóbr osobistych, jest bezpodstawne i nie może znaleźć ochrony prawnej przewidzianej w art. 23 i 24 k.c., jak również być podstawą przyznania mu zadośćuczynienia przewidzianego w 448 k.c.

Sąd Rejonowy ponadto wbrew twierdzeniom apelacji w sposób prawidłowy orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu jako, że z treści powołanego w apelacji przepisu wynika, iż mowa jest w nim o odszkodowaniu lub zadośćuczynieniu związanymi z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania a o zasadzenie takiego zadośćuczynienia niewątpliwie w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności powód wnosił w przedmiotowej sprawie.

Z tych też względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako pozbawioną podstaw zarówno prawnych jak i faktycznych i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy pranej udzielonej powodowi z urzędu orzeczono na podstawie par. 16 ust.1 w zw. z par. 14 ust.1 p.26 Rozporządzenia MS w sprawie ponoszenia przez SP kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.